

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
TERÀPIES COMPLEMENTÀRIES

Any acadèmic 2015-16

Informació general de l'assignatura

Denominació	TERÀPIES COMPLEMENTÀRIES
Codi	102727
Semestre d'impartició	1r Q Avaluació Continuada
Caràcter	Optativa
Nombre de crèdits ECTS	6
Crèdits teòrics	0
Crèdits pràctics	0
Horari de tutoria/lloc	A convenir.
Departament/s	Infermeria
Modalitat	Presencial
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Català Castellà Articles en anglès
Grau/Màster	Grau en Fisioteràpia
Horari de tutoria/lloc	A convenir.
Adreça electrònica professor/a (s/es)	silviasole@infermeria.udl.cat

SOLÉ CASES, SÍLVIA
Despatx 1.06

Informació complementària de l'assignatura

L'objectiu del grau en fisioteràpia és preparar un futur professional amb un perfil clarament generalista amb les competències necessàries per valorar, diagnosticar i tractar problemes de salut mitjançant l'aplicació d'un conjunt de tècniques i mètodes específics de la fisioteràpia, amb la finalitat de curar, prevenir o readaptar-los.

Aquesta és una matèria de formació específica, conformada per una assignatura optativa de 6 ECTS amb l'objectiu de realitzar un abordatge profund, a nivell teòric-pràctic del ventall de teràpies alternatives i complementàries. Aquestes son teràpies cada cop més utilitzades per la població i com a fisioterapeutes les hem de conèixer per a poder tenir més eines d'actuació a l'hora d'oferir un tractament integral als nostres pacients que els permetin recuperar l'equilibri tant físic com emocional i psicològic.

En aquesta assignatura s'estudiaran les diferents tècniques alternatives i complementàries, la seva evidència científica i es donaran les bases per a aprendre a integrar-les en un protocol de Fisioteràpia.

Recomanació del professorat

Es recomanen coneixements mínims d'anglès.

És recomanable portar la matèria al dia.

És recomanable tenir superades les següents assignatures per poder afrontar amb garanties el contingut i aprenentatge d'aquesta assignatura:

- Fonaments de Fisioteràpia
- Estructura del cos humà
- Física i Biomecànica
- Funció del cos humà
- Fisiopatologia
- Valoració en fisioteràpia
- Procediments generals en Fisioteràpia
- Mètodes Específics d'Intervenció en Fisioteràpia

Objectius acadèmics de l'assignatura

1. Conèixer les diferents visions sobre medicina i salut que hi ha a Orient i a Occident, com a bases de les teràpies complementàries i alternatives.
1. Conèixer un ampli ventall de teràpies complementàries, analitzar la seva evidència científica i les possibles aplicacions dins d'un tractament de fisioteràpia. Elaboració d'una eina tipus "wikipèdia".
1. Desenvolupar un pensament crític respecte a aquestes teràpies i saber incorporar-les si fos necessari en la nostra pràctica diària. Presentació d'un cas pràctic.
1. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom i de comunicació eficaç.

Competències

Competències específiques de la Titulació:

CE2 Conèixer i comprendre les ciències, els models, les tècniques i els instruments sobre els quals es fonamenta, articula i desenvolupa la fisioteràpia.

Resultats d'aprenentatge:

- 2.1 Comprendre les teories generals, bàsiques i pròpies de la Fisioteràpia.
- 2.3 Citar les aptituds bàsiques que caracteritzen la figura del fisioterapeuta.
- 2.5 Saber utilitzar la terminologia sanitària més comuna entre els professionals de la salut, aplicada al model de fisioteràpia.
- 2.7 Identificar, descriure i conèixer les teories i principis generals del funcionament, de la discapacitat, de la salut i de la valoració.
- 2.12 Utilitzar les tècniques bàsiques d'investigació científica en fisioteràpia.

CE3 Conèixer i comprendre els mètodes, procediments i actuacions fisioterapèutiques, encaminats tant a la terapèutica pròpiament dita a aplicar a la clínica per a la reeducació o recuperació funcional, com a la realització d'activitats dirigides a la promoció i manteniment de la salut.

Resultats d'aprenentatge:

- 3.1 Exposar els fonaments teòrics sobre els quals es basen els diferents mètodes i procediments fisioterapèutics.
- 3.2 Reconèixer els procediments generals i específics propis de la Fisioteràpia.
- 3.4 Definir les bases de la relació terapèutica i tractar les diferents tècniques d'intervenció psicosocial que són d'utilitat en les Ciències de la Salut.
- 3.5 Citar els mitjans per afavorir la participació de l'usuari i la família en el procés de recuperació.
- 3.7 Identificar els canvis fisiològics i estructurals que es poden produir com a conseqüència de la intervenció de fisioteràpia.

CE5 Valorar l'estat funcional del pacient, considerant els aspectes físics, psicològics i socials.

Resultats d'aprenentatge:

- 5.1 Aplicar els procediments de valoració i recollida sistemàtica de la informació rellevant relacionada amb les necessitats dels pacients, considerant des d'una visió global i objectiva, els aspectes físics, psicològics i socials.
- 5.3 Identificar els conceptes de funcionament i discapacitat en relació al procés d'intervenció en Fisioteràpia i descriure les alteracions, limitacions funcionals i discapacitats reals i potencials trobades.

CE6 Valoració diagnòstica de cures de fisioteràpia segons les normes i amb els instruments de validació reconeguts internacionalment.

Resultats d'aprenentatge:

- 6.1 Realitzar un diagnòstic funcional de Fisioteràpia basat en l'anàlisi i interpretació crítica de la informació recollida i relacionada amb la valoració de Fisioteràpia i amb la informació complementària.
- 6.2 Distingir les diferents tècniques diagnòstiques en les patologies dels diferents aparells i sistemes.
- 6.3 Aplicar els procediments i instruments de valoració en Fisioteràpia interpretant proves elèctriques i manuals per determinar resultats en les diferents especialitats de la fisioteràpia.

6.4 Identificar i utilitzar els instruments de valoració reconeguts i validats internacionalment.

CE8. Executar, dirigir i coordinar el pla d'intervenció de fisioteràpia, utilitzant les eines terapèutiques pròpies i atenent a la individualitat de l'usuari.

Resultats d'aprenentatge:

8.1 Realitzar les tècniques específiques de tractament fisioteràpic en el pacient, segons les diferents patologies, i aplicar els procediments d'intervenció sobre el mateix i sobre el seu entorn.

8.2 Saber aplicar altres teràpies manuals específiques, alternatives o complementàries afins al camp de competència de la fisioteràpia.

CE9 Avaluar l'evolució dels resultats obtinguts amb el tractament en relació amb els objectius marcats.

Resultats d'aprenentatge:

9.1 Identificar i descriure els principals canvis produïts com a conseqüència dels diferents tractaments aplicats.

9.3 Identificar la necessitat de replantejar el pla d'intervenció en funció dels resultats d'evolució obtinguts.

CE13 Participar en l'elaboració de protocols assistencials de fisioteràpia basada en l'evidència científica, fomentant activitats professionals que dinamitzin la investigació en fisioteràpia.

Resultats d'aprenentatge:

13.1 Incorporar la investigació científica i la pràctica basada en l'evidència com a cultura professional així com establir línies de recerca en l'àmbit de les competències de la professió.

13.2 Utilitzar el mètode científic a través de programes d'investigació bàsica i aplicada.

13.3 Utilitzar la metodologia qualitativa i quantitativa aplicada a l'activitat professional respectant els aspectes ètics i saber aplicar-la a la professió.

13.4 Identificar i utilitzar les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies en el maneig i tractament quantitatiu de la informació.

13.5 Descriure i analitzar els protocols assistencials de fisioteràpia basada en l'evidència, aplicats a les diferents branques de la mateixa.

13.6 Difondre la pràctica basada en l'evidència i els treballs d'investigació i les seves conclusions a la comunitat científica i professional.

13.7 Establir protocols d'assistència de Fisioteràpia basats en la pràctica per evidència científica i fomentar totes aquelles activitats professionals que comparteixen la dinamització de la recerca en Fisioteràpia.

CE14 Dur a terme les intervencions fisioterapèutiques basant-se en l'atenció integral de la salut que suposa la cooperació multiprofessional, la integració dels processos i la continuïtat assistencial.

Resultats d'aprenentatge:

14.1 Comprendre la Fisioteràpia com professió i el seu posicionament dins de les professions sanitàries.

14.2 Integrar-se i col·laborar amb els diferents equips professionals interdisciplinaris

14.3 Oferir una atenció en Fisioteràpia eficient, atorgant una assistència integral, continuada i de qualitat als pacients, mostrant respecte per la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.

CE15 Comprendre la importància d'actualitzar els coneixements, habilitats, destreses i actituds que integren les

competències professionals del fisioterapeuta.

Resultats d'aprenentatge:

15.1 Fomentar l'actualització i reciclatge dels coneixements, habilitats i actituds fonamentals de les competències professionals, mitjançant un procés de formació permanent.

15.2 Entendre, seleccionar i defensar nous dissenys d'investigació i mètodes apropiats per a la fisioteràpia.

15.3 Interpretar, analitzar, sintetitzar i criticar les troballes d'investigació relacionats amb la fisioteràpia i futures línies d'expansió.

15.4 Valorar la necessitat d'investigar i buscar publicacions relacionades amb la fisioteràpia i formular preguntes de recerca rellevants.

15.5 Demostrar habilitats en la pròpia recerca, l'examen crític i la integració de la literatura científica i altra informació rellevant.

Competències generals de la Titulació:

CG1 Comunicar-se de manera efectiva i clara, tant de forma oral com escrita, amb els usuaris del sistema sanitari així com amb altres professionals

CG2 Saber treballar en equips professionals com a unitat bàsica en què s'estructuren de forma uni o multidisciplinària i interdisciplinària els professionals i altre personal de les organitzacions assistencials.

CG3 Incorporar els principis ètics i legals de la professió a la pràctica professional així com integrar els aspectes socials i comunitaris en la presa de decisions.

Competències transversals de la Titulació:

CT1 Correcció en l'expressió oral escrita.

CT2 Domini d'una llengua estrangera.

CT3 Domini de les TIC.

CT4 Respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, a la promoció dels Drets Humans i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics.

Competències estratègiques de la Universitat:

CEUdL1 Adequada comprensió i expressió oral i escrita del català i del castellà;

CEUdL2 Domini significatiu d'una llengua estrangera, especialment de l'anglès;

CEUdL3 Capacitació en l'ús de les noves tecnologies i de les tecnologies de la informació i la comunicació;

CEUdL4 Coneixements bàsics d'emprenedoria i dels entorns professionals;

CEUdL5 Nocions essencials del pensament científic.

Continguts fonamentals de l'assignatura

BLOC 1. Sistemes integrals

Presentació de les tècniques alternatives i complementàries

- Medicines occidentals i medicines orientals
- Homeopatia
- Naturopatia
- Medicina Tradicional Xinesa
- Medicina Aюрvèdica
- Indicacions, contraindicacions, evidència científica i aplicacions en fisioteràpia

BLOC 2. Pràctiques biològiques

Fitoteràpia

Teràpia nutricional

Indicacions, contraindicacions, evidència científica i aplicacions en fisioteràpia

BLOC 3. Pràctiques corporals

- Osteopatia
- Quiropràxia
- Reflexologia
- Shiatsu.
- Indicacions, contraindicacions, evidència científica i aplicacions en fisioteràpia

BLOC 4. Pràctiques cos-ment

- Ioga
- Meditació
- Kinesiologia

Indicacions, contraindicacions, evidència científica i aplicacions en fisioteràpia.

BLOC 5. Pràctiques energètiques

Chi-kung

Reiki

Teràpia floral

Teràpia biomagnètica

Indicacions, contraindicacions, evidència científica i aplicacions en fisioteràpia.

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura es desenvoluparà principalment amb classes presencials teòrico-pràctiques per tal de treballar continguts i habilitats referents a aquestes àrees . A més, cada un dels blocs es treballarà mitjançant l' anàlisi d'articles científics, preferentment en anglès, i la descripció de casos clínics. L'objectiu és desenvolupar la capacitat d'analitzar i aplicar allò après per a poder resoldre un problema a partir de definir els objectius terapèutics de cada cas, tenint com a punt d'inici el raonament clínic, les demostracions del professor i la pròpia pràctica entre els alumnes. És així com es comprovarà la capacitat de seleccionar, transferir i usar dades i lleis per resoldre problemes o tasques, d'aplicar les destreses tant manuals com observacionals adquirides, davant de situacions clíniques presentades, sempre fent ús de la informació rebuda.

Descripció:	Activitat	HTP (1) (Hores Minuts)	HTNP (2) (Hores Minuts)
Presentació de l'assignatura, dels objectius a assolir i la manera d'avaluar-los. Medicina Oriental i Occidental	Lliçó magistral i classes participatives Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Ventall de teràpies alternatives i complementàries. Sistemes de classificació.	Seminari i debats Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Homeopatia i Naturopatia. Conceptes teòrics.	Lliçó magistral i classes participatives Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Indicacions, contraindicacions, cerca d'evidència científica	Seminari i debats Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Medicines tradicionals Xinesa i Aiurvèdica. Conceptes teòrics.	Lliçó magistral i classes participatives Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Indicacions, contraindicacions, cerca d'evidència científica	Seminari i debats Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Fitoteràpia i teràpia nutricional. Conceptes teòrics	Lliçó magistral i classes participatives Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Indicacions, contraindicacions, cerca d'evidència científica	Seminari i debats Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Osteopatia i Quiropràxia. Conceptes teòrics	Lliçó magistral i classes participatives Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Indicacions, contraindicacions, cerca d'evidència científica	Seminari i debats Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Reflexologia podal i Shiatsu. Conceptes teòrics.	Lliçó magistral i classes participatives Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Indicacions, contraindicacions, cerca d'evidència científica	Seminari i debats Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores

Descripció:	Activitat	HTP (1) (Hores Minuts)	HTNP (2) (Hores Minuts)
loga, Meditació i Kinesiologia. Conceptes teòrics.	Lliçó magistral i classes participatives Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Indicacions, contraindicacions, cerca d'evidència científica	Seminari i debats Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Chi-kung i Reiki. Conceptes teòrics.	Lliçó magistral i classes participatives Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Indicacions, contraindicacions, cerca d'evidència científica	Seminari i debats Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Teràpies florals i biomagnètica. Conceptes teòrics.	Lliçó magistral i classes participatives Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Indicacions, contraindicacions, cerca d'evidència científica	Seminari i debats Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Situació actual de les teràpies complementàries dins del sistema sanitari i potencial ús en el futur.	Lliçó magistral i classes participatives Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores
Presentació dels treballs realitzats, debat, dubtes i conclusions de l'assignatura.	Seminari i debats Pràctiques d'aula	3Hores	4'5Hores

(1)HTP = Hores de Treball Presencial

(2)HTNP = Hores de Treball No Presencial

Sistema d'avaluació

Objectius	Activitats d'Avaluació	Criteris	%	O/N (1)	I/G (2)
Blocs 1-5	Examen Teòric	20 preguntes test + 4 preguntes curtes	50	O	I
Blocs 1-5	Avaluació continua	Glossari de tècniques	25	O	I
Blocs 1-5	Treball individual	Proposta d'intervenció en un cas clínic	25	O	I

Objectius	Activitats d'Avaluació	Criteris	%	O/V (1)	I/G (2)
Objectius	Activitats d'Avaluació	Criteris	%	O/V (1)	I/G (2)
	Recuperació				
Blocs 1-5	Examen Teòric	20 preguntes test + 4 preguntes curtes	50	O	I
Blocs 1-5	Avaluació continua	Glossari de tècniques	25	O	I
Blocs 1-5	Treball individual	Proposta d'intervenció en un cas clínic	25	O	I

(1)Obligatòria / Voluntària

(2)Individual / Grupal

Per aprovar aquesta assignatura s'ha d'obtenir un 5 de nota global. Per poder fer la mitja ponderada de les notes obtingudes en les diferents activitats avaluatives és imprescindible que totes elles estiguin aprovades.

Tant l'examen teòric que es realitzarà al final de l'assignatura com l'examen de recuperació constaran de 20 preguntes tipus test (de 4 possibles respostes, de les quals només hi haurà una verdadera, amb un descompte de 0,25 per error) i quatre preguntes curtes.

Donat que aquesta és una assignatura que combina contínuament la teoria amb la pràctica l'assistència és obligatòria en un 80% per poder aprovar l'assignatura mitjançant l'avaluació continuada.

Bibliografia i recursos d'informació

Cochrane CAM Field. Glossary of complementary and alternative medicine terms. Disponible en: <http://www.compmmed.umm.edu>.

Bower WF, Diao M, Tang JL, Yeung CK. Acupuncture for nocturnal enuresis in children: a systematic review and exploration of rationale. *NeuroUrol Urodyn* 2005;24(3):267-72.

- Carr D, Goudas L, Lawrence D, Pirl W, Lau J, DeVine D, et al. Management of cancer symptoms: pain, depression, and fatigue. Rockville, MD, USA: Agency for Healthcare Research and Quality. 2002.
- Casimiro L, Barnsley L, Brosseau L, Milne S, Robinson VA, Tugwell P, et al. Acupuntura y electroacupuntura para el tratamiento de la artritis reumatoide. 2005. Base de datos Cochrane de revisiones sistemáticas.
- Cheuk DKL, Wong V. Acupuntura para la epilepsia. 2006. Base de datos Cochrane de revisiones sistemáticas.
- Cummings TM, White AR. Needling therapies in the management of myofascial trigger point pain: a systematic review. *Arch Phys Med Rehabil* 2001;82(7):986-92.
- D'Alberto, A. Auricular acupuncture in the treatment of cocaine/crack abuse: a review of the efficacy, the use of the national acupuncture detoxification association protocol, and the selection of sham points. *J Altern*

Complement Med 2004;10(6):985-1.000.

- Ernst E, Adrian R White. Prospective studies of the safety of acupuncture: a systematic review. Am J Med 2001; 110 (6): 481-5.

- Ezzo J, Hadhazy V, Birch S, Lao L, Kaplan G, Hochberg M, et al. Acupuncture for osteoarthritis of the knee: a systematic review. Arthritis and Rheum 2001;44(4):819-25.

Kaptchuk, Ted J. MEDICINA CHINA "Una trama sin tejedor". Ed. Los libros de la liebre de Marzo, 1998 .

- Marzetti, Roberto. Los fundamentos en homeopatía. Su teoría y práctica. Ed. Edicial, 1997 .

Long L, Ernst E. Homeopathic remedies for the treatment of osteoarthritis: a systematic review. Br Homeopath J 2001;90(1):37-43.

- McCarney R, Warner J, Fisher P, Van Haselen R. Homeopatía para la demencia. 2002. Base de datos Cochrane de revisiones sistemáticas.

- McCarney RW, Linde K, Lasserson TJ. Homeopatía para el asma crónica. 2003. Base de datos Cochrane de revisiones sistemáticas.

- Milazzo S, Russell N, Ernst E. Efficacy of homeopathic therapy in cancer treatment. Eur J Cancer 2006;42(3):282-9.

Pastorino, L. La medicina floral de Edward Bach. Ed. Urano.

Proctor ML, Hing W, Johnson TC, Murphy PA. Manipulación espinal para la dismenorrea primaria y secundaria. 2006. Base de datos Cochrane de revisiones sistemáticas.

- Savigny P, Kuntze S, Watson P, Underwood M, Ritchie G , Cotterell M, Hill D, Browne N, Buchanan E, Coffey P, Dixon P, Drummond C, Flanagan M, Greenough,C, Griffiths M, Halliday-Bell J, Hettinga D, Vogel S, Walsh D. Low Back Pain: early management of persistent non-specific low back pain. London: National Collaborating Centre for Primary Care and Royal College of General Practitioners. 2009.

- Shekelle PG, Adams AH, Chassin MR, Hurwitz EL, Brook RH. Spinal Manipulation for Low-Back Pain. Ann Intern Med 1992;117(7):590-8.

- Stevinson C, Ernst E. Complementary/alternative therapies for premenstrual syndrome: a systematic review of randomized controlled trials. Am J Obstet Gynecol 2001;185(1):227-35.

OMS. Legal Status of Traditional Medicine and Complementary/Alternative Medicine. A.